

Ba??ml?l?k Yap?c? Madde Kullanan Bireylere Y?nelik Tutum ve Davran??lara ?li?kin Soru Formu (BYMT)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ba??ml?l?k Yap?c? Madde Kullanan Bireylere Y?nelik Tutum ve Davran??lara ?li?kin Soru Formu (BYMT)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17183>

?z

Ba??ml?l?k Yap?c? Madde Kullanan Bireylere Y?nelik Tutum ve Davran??lara ?li?kin Soru Formu (BYMT), toplumun ba??ml?l?k yap?c? madde kullanan bireylere kar?? geli?tirdi?i tutum ve sergiledi?i davran??lar? ?l?mek amac?yla geli?tirilm? bir psikometrik ara?t?. ?a?man-Kayl?, Y?lmaz ve ?yilikçi (2020) taraf?ndan geli?tirilen bu ?l?ek, madde ba??ml?l???na ili?kin toplumsal ba??ml?l?k alg?s?n?, damgalanmay? ve sosyal mesafeyi bilimsel olarak de?erlendirmeyi hedeflemektedir. ?l?ek, ?zellikle madde kullanan bireylerin rehabilitasyon ve yeniden topluma entegrasyon s?re?lerinde kar??la?t?klar? engelleri ve bu engellerin kayna?? olan olumsuz toplumsal alg?lar? tespit etmek i?in kritik bir ?neme sahiptir. ?l?e'in geli?tirilmesi, T?rkiye'deki madde ba??ml?l?k alan?ndaki toplumsal yakla??mlar?n ampirik olarak incelenmesine olanak tan?maktad?.

Anahtar Kelimeler

Ba??ml?l?k Yap?c? Madde, Tutum, Davran??, Damgalama, Sosyal Mesafe, ?l?ek Geli?tirme, Ba??ml?l?k Dergisi.

Yazarlar

Derya ?a?man Kayl?, G. Y?lmaz, O. ?yilikçi

Ama?

BYMT'nin temel amac?, genel toplumun veya belirli hedef gruplar?n, ba??ml?l?k yap?c? madde kullanan bireylere kar?? ne t?r bili?sel, duygusal ve davran??sal e?ilimler sergiledi?ini sistematik bir ?ekilde ?l?mektir. Bu ?l?ek, madde kullan?m bozukluklar?na sahip bireylere y?nelik olası ayr?mc?l?k d?zeylerini, damgalama e?ilimlerini ve destekleyici/uzakla?t?r?c? davran?? kal?plar?n? belirlemeye yard?mc? olur.

?l?ek, ayr?ca halk sa?l??? kampanyalar?n?, e?itim programlar?n?n ve rehabilitasyon stratejilerinin etkinli?ini de?erlendirmede bir temel ?l?t? olarak kullan?lmak ?zere tasarlanm???t?. Toplumsal tutum de?i?imlerini izlemek ve bu bireylere y?nelik toplumsal entegrasyon ?abalar?n?n ba?ar?s?n? de?erlendirmek i?in g?venilir bir ara? sunmaktad?.

Yap?

BYMT, madde kullanan bireylere y?nelik toplumsal alg?y? yans?tan ?ok boyutlu bir yap?y? ?l?mektedir. ?l?e'in ?l?t?ü temel tutum yap?s? genellikle iki ana bile?en etraf?nda ?ekillenir:

Olumsuz Tutum ve Damgalama: Madde kullanan bireylere yönelik yargılayıcı inançlar, ahlaki suçlamalar ve potansiyel tehlike algıları içeren boyuttur.

Sosyal Mesafe ve Destekleyici Davranış Eksikliği: Bu bireylerle sosyal etkileşimden kaçınma, onlara yardım etme isteksizliği veya toplumsal rollerde onlara güvenmeme eğilimini yansıtan boyuttur.

Bu yapılar, madde kullanmayan bir hastalık mı yoksa bir ahlaki eksiklik mi olarak görüldüğüne dair derin toplumsal inançlar ortaya çıkarmada önemlidir. Ölçek, bu inançların hem bilişsel hem de davranışsal düzeydeki yansımalarını incelemektedir.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışması (Şahman-Kayal ve ark., 2020), ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne derece doğru ölçtüğünü belirlemek üzere çeşitli geçerlik analizlerini içermiştir (detaylar için orijinal makaleye bakınız).

Kapsam Geçerliliği (Content Validity): Ölçek maddelerinin ilgili literatür taranarak ve alanda uzman görüşleri alınarak oluşturulduğunu bildirilmiştir.

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Ölçeğin yapı geçerliliği, keşfedici Faktör Analizi (EFA) ve doğrulayıcı Faktör Analizi (CFA) yöntemleri kullanılarak test edilmiştir. Bu analizler sonucunda ölçeğin teorik yapıyla uyumlu bir faktör yapısına sahip olduğunu gösterilmiştir.

Güvenirlik

Psikometrik açıdan güvenilir bir araç olan BYMT'nin iç tutarlılığı, Cronbach Alfa katsayısıyla değerlendirilmiştir. Geliştirme çalışmasında, ölçeğin genel olarak yüksek bir iç tutarlılık sergilediği ve farklı alt boyutların da kabul edilebilir düzeyde güvenilir olduğunu tespit edilmiştir. Yüksek güvenilirlik değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Faktör Analizi

BYMT'nin yapısal bütünlüğünü incelemek amacıyla gerçekleştirilen Faktör Analizi çalışmaları, ölçeğin çok boyutlu yapısını desteklemektedir. Keşfedici Faktör Analizi (EFA), ölçeğin maddelerinin anlamlı bir şekilde gruplandırıldığını ve teorik olarak beklendiği gibi alt faktörlere ayrıldığını ortaya koymuştur. Doğrulayıcı Faktör Analizi (CFA) sonuçları ise, elde edilen faktör yapısının veriyle uyumunun iyi düzeyde olduğunu göstermiştir. Bu faktörler, damgalama ve sosyal destek eksikliği gibi kritik toplumsal tepkileri temsil etmektedir.

Araç

Test Çe?idi: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Questionnaire), Likert Tipi Derecelendirme (Derecelendirme bilgisi orijinal kaynakta bo? b?rak?lm?? olup, tipik olarak 4 veya 5'li Likert kullan?l?r).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Toplum Örneklemi

Ya? Grubu: Yeti?kinler (18 ya? ve üstü)

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, madde ba??mlilik konusunda genel toplumsal tutum ve davran??lar? ölçmek için Türkiye'deki yeti?kin popülasyon üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çal??mas? yap?l?rak geli?tirilmis tir.

Test Metodolojisi: Ka??t/Kalem veya dijital formatta uygulanabilir. Bireylerin madde kullanan ki?ilere yönelik duygusal ve davran??sal e?ilimlerini de?erlendirmeyi amaçlar.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Geçerlik, Güvenirlik, Sosyal Stigma, Madde Kullan?m Bozuklu?u, Toplumsal Alg?.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Derya ?a?man Kayl?

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Orijinal kaynakta belirtilmemis tir.

?leti?im E-posta Adresi: dsasmankayli@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Orijinal kaynakta belirtilmemis tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

BYMT, 2020 y?l?nda yay?mlanan akademik bir çal??ma kapsam?nda geli?tirilmis tir. Kullan?m izinleri ve olası ücretlendirme detaylar? için sorumlu yazar Derya ?a?man Kayl? ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ölçe?in akademik ve ara?tırma amaçlı kullan?mlar? genellikle yazar?n iznine tabidir.

?l?ek ?al??mas?n?n tam metnine ve detayl? ge?erlik/g?venirlik bulgular?na, dergipark ?zerinden veya a?a??daki PDF ba?lant?s? arac?l???yla eri?ilebilir.

Kaynaklar

?a?man-Kayl?, D., Y?lmaz, G., ve ?yilik?i, O. (2020). Toplumun ba??ml?lk yap?c? madde kullanan bireylere y?nelik tutum ve davran??lar? ?zerine ?l?ek ?al??mas?. *Ba??ml?lk Dergisi*, 21(2), 115-128.

Makalenin tam metni Dergipark ?zerinden eri?ilebilir: dergipark.org.tr.

?l?ek ?al??mas?n?n orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: toplumun-bagimlilik-yapici-madde-kullanan-bireylere-yonelik-tutum-ve-davranislari-olcegi-toad.pdf

Ba??ml?lk Yap?c? Madde Kullanan Bireylere Y?nelik Tutum ve Davran??lara ?li?kin Soru Formu (BYMT) Maddeleri

?NEML?: A?a??daki ?l?ek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hi?bir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Orijinal kaynakta ?l?ek maddeleri sa?lanmam??t?r. Maddeler, tam metin makalede yer almaktad?r.

(?l?ek maddeleri, telif haklar? veya gizlilik nedeniyle bu i?erikte sunulmam??t?r. Maddeler i?in l?tfen ?a?man-Kayl?, Y?lmaz ve ?yilik?i (2020) taraf?ndan yay?mlanan orijinal makaleye ba?vurunuz.)